

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/164/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111226880
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8111226880.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Gabriely Világiovej v právnej veci žalobcu Home Credit Slovakia, a.s., Piešťany, Teplická 7434/147, IČO: 36 234 176, proti žalovanej N. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom A., A. XX, o zaplatenie 549,75 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 10C/251/2011-32 zo dňa 28.3.2012 takto jednohlasne

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania.

II. Žalovanej n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom zaviazal žalovanú k povinnosti zaplatiť žalobcovi 236,96 Eur s úrokom z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 236,96 Eur za obdobie od 27.02.2010 do zaplatenia, a to v mesačných splátkach po 20,- Eur splatných vždy do 15-teho dňa v mesiaci, počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku, do úplného zaplatenia dlhu pod následkom straty výhody splátok. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Prvostupňový súd mal z vykonaného dokazovania preukázané, že účastníci konania uzavreli dňa 6.11.2008 úverovú zmluvu, na základe ktorej bol poskytnutý žalovanej úver vo výške 11.000,- Sk s mesačnou splátkou 342,- Sk pri ročnej úrokovej sadzbe 27,63 %. Z dôvodu nesplácania splátok uplatnil žalobca právo na splatenie celého čerpaného úveru. Zmluvu vyhodnotil prvostupňový súd ako zmluvu typovú, pretlačenú žalobcom, ktorej súčasťou sú aj úverové zmluvné podmienky a v zmluve je uvedené, že klient považuje tieto zmluvné podmienky za určité a prejavuje súhlas byť viazaný týmito podmienkami.

Na základe takto zisteného skutkového stavu dospel k právnomu záveru, že medzi účastníkmi vznikol zmluvný vzťah medzi spotrebiteľom a dodávateľom a zmluva, ktorá bola uzavretá je zmluvou spotrebiteľskou, pretože spotrebiteľ nemohol individuálne ovplyvniť obsah vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Výška dohodnutého úroku z úveru a celkové náklady spotrebiteľa predstavovali 11.000,- Sk a 9.520,- Sk a ročná úroková sadzba tak predstavovala 27,63 % ročne. Úrok dohodnutý medzi účastníkmi považoval za skoro dvojnásobne vyšší. Túto dohodu o výške úrokov považoval za absolútne neplatnú. Zaviazal tak žalovanú k povinnosti zaplatiť sumu 236,96 Eur titulom bezdôvodného obohatenia.

Prvostupňový súd vytkol žalobcovi nedostatok odbornej starostlivosti, keď podcenil bonitu a stav núdze žalovanej, ktorá splácala predchádzajúce úvery vrátane od Home Credit Slovakia, a.s. 140 Eur mesačne. Vychádzal zo stavu, podľa ktorého žalovaná je dlhodobo nezamestnaná, v čase vzniku zmluvy už mala tri úvery od žalobcu, stará sa o dve maloleté deti, býva u svokrovcov, je žiadateľkou o sociálne dávky.

Poukázal prvostupňový súd na ust. § 53 ods. 1, § 53 ods. 4, § 39, § 457 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z.

Zároveň povolil splácať žalovanej dlh v mesačných splátkach po 20,- Eur. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a považoval za úspešnú žalovanú, ktorej trovy nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca a to proti výroku, ktorým súd zamietol návrh v prevyšujúcej časti a proti výroku, ktorým nebola priznaná účastníkom náhrada trov konania. Navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok a vyhovel návrhu v celom rozsahu.

V odvolaní ďalej uviedol, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Nesúhlasí so záverom prvostupňového súdu, že dohoda o výške úrokov dojednaná v úverovej zmluve je viac ako dvojnásobne vyššia v porovnaní so spotrebiteľskými úvermi, a preto je absolútne neplatná. Má za to, že súd prvého stupňa sa nezaoberal objektívnou otázkou, či žalovaná splnila kritéria stanovené obchodnými bankami pre poskytnutie úveru s úrokom vo výške 15,77 %, ktoré udáva súd ako priemernú úrokovú sadzbu pre spotrebiteľské úvery v danom období. Ďalej uviedol, že Občiansky zákonník spája neplatnosť právneho úkonu na prvom mieste s právnym úkonom, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, je v rozpore s dobrými mravmi a predmetná úverová zmluva nebola v rozpore so zákonom, zákon neobchádzala a ani nebola uzatvorená v rozpore s dobrými mravmi, preto je názor súdu prvého stupňa neopodstatnený a nedôvodný. Ďalej poukázal na skutočnosť, že ak súd predsa len považoval dohodu o výške úrokov za absolútne neplatnú, mal určiť primerané úroky. Nesúhlasí so záverom prvostupňového súdu, ktorý poukázal na to, že žalobca sa nezaujímal o bonitu a stav núdze klienta, pretože túto skutočnosť bol povinný veriteľ s odbornou starostlivosťou realizovať až podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a teda spätné pôsobenie neskoršej právnej normy nie je v právnom štáte prípustné.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec v rozsahu suspenzívneho odkladného účinku odvolania (§ 206 O.s.p.), t.j. v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 O.s.p., s oznámením termínu vyhlásenia rozhodnutia na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 3 O.s.p.) dňa 6.2.2013 o 12.00 hod. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Odvolací súd poznamenáva, že predmetná vec je jedna z mnohých úverových právnych vecí, v ktorých došlo k preúverovaniu spotrebiteľov nachádzajúcich sa v zložitej a nepriaznivej sociálnej situácii (porov. rozsudky KS v Prešove vo veci 7Co 134/2012 M. takmer 30 úverov vrátane úverov od žalobcu, 16Co 71/2011 O. 56 úverov vrátane úverov od žalobcu), v ktorých spotrebiteľia s podpriemernými zárobkami zobrali úvery na splatenie skorších úverov s postupným zadlžením v rozsahu desiatok tisíc eur. Spoločným znakom sa ukazuje podcenenie bonity spotrebiteľov, poskytovanie úverov na splatenie predchádzajúcich ešte nesplatených úverov.

Neprimeraný nárast dlhu v takýchto prípadoch súvisí spravidla s neprimeranými úrokmi, poplatkami, sankciami a spravidla v spojení so zmluvnou podmienkou, ktorá umožňuje stratu výhody splátok (default) vrátane neprimeraných úrokov, poplatkov a sankcií.

Úroky nad 27% sú neprimerané vzhľadom na zadlženie a strata výhody splátok ich umožňuje uplatniť za celé úverové obdobie. Stačí, ak sú splnené podmienky na predčasné zosplatenie úveru. Takéto úroky navrhol žalobca žalovanej napriek nesplateným predchádzajúcim úverom. Nešlo teda o prvý úver.

Slovenský zákonodarca uzákonil s účinnosťou od 1.1.2013 bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, ak dodávateľ pri splnení zákonných podmienok poruší povinnosť odbornej starostlivosti pri posudzovaní bonity spotrebiteľa (§ 11 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách poskytovaných spotrebiteľom; Ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje najmä posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa a účelové použitie údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa na vytvorenie zdania väčšej schopnosti spotrebiteľa splácať úver, ako tomu v skutočnosti je).

Isteže je treba súhlasiť so žalobcom, že neprichádza do úvahy retroaktívne použitie zákona. Poskytovanie drahých úverov osobám v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorí sú už zaúverovaní, majú v čase vzniku úverovej zmluvy predchádzajúce nesplatené úvery však nemá nič spoločné s dobrými mravmi. Na odsúdenie takéhoto úverovania nie je treba ani osobitné predpisy, aby sa skonštatoval rozpor s morálnymi pravidlami, ktoré väčšina spoločnosti nemôže akceptovať.

Správne prvostupňový súd odkázal na dobré mravy pri porušení povinnosti odbornej starostlivosti. Odvolací súd len dopĺňa a spresňuje, že správne súd mal odôvodniť použitie imperatívu dobrých mravov vo svetle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neposkytnúť žalobcovi ochranu podľa uvedeného zákonného ustanovenia.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Aj odvolací súd odmieta poskytnúť žalobcovi ochranu, ak zaúveroval žalovanú, ktorá by podstatnú časť príjmu musela odovzdávať žalobcovi ako podnikateľovi s úvermi na úkor jej základných životných potrieb a evidentne aj výživy jej detí. Hrubé porušenie povinnosti odbornej starostlivosti správne prvostupňový súd vystihol zo skutočnosti, že žalobca poskytol úver napriek nesplateným predchádzajúcim úverom (splátky mesačne 140 Eur).

Len pre porovnanie odvolací súd poukazuje na zákonné pravidlo platné vo Švajčiarsku, podľa ktorého dodávateľ pri hrubom porušení povinnosti posúdiť bonitu sa nedomôže nielen úrokov ale ani istiny „ Ustanovenia švajčiarskeho KKG - spolkový zákon o spotrebných úveroch -predstavujú kogentné právo. Úverom podliehajúcim tomuto zákonu sa rozumie pôžička dodávateľa (t.j. k poskytovaniu finančných služieb oprávnenej fyzickej alebo právnickej osoby) spotrebiteľovi v rozmedzí cca 350 - 56000 eur. Podľa článku 14 nesmie úroková sadzba pri úvere prekročiť spravidla 15 %, pričom stanovenie úrokovej sadzby sa orientuje na najvyššie prípustné úrokové sadzby stanovené národnou bankou. Zmluvy, ktoré túto úrokovú sadzbu nerešpektujú, sú neplatné. Zákon ďalej ukladá poskytovateľovi povinnosť overovať bonitu spotrebiteľa a pre prípad, že tak neurobí, nariaďuje sankcie. Keď poskytovateľ hrubo poruší túto preverovaciu povinnosť môže napríklad stratiť celú poskytnutú sumu vrátane úrokov aj poplatkov.

Poskytovanie úverov za vysoké úroky zaúverovaným osobám je nemorálne. Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úrok nad 27% je neprimeraný, pričom nebolo možné nebrať do úvahy pri konštatovaní neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky (úroky), že žalobca navrhol žalovanej 27%-né úroky za stavu, keď nevládala splácať jeho predchádzajúce úvery. Niet pritom dôvod na moderovanie úrokov, ako sa nesprávne domnieva žalobca v odvolaní, pretože neprijateľné úroky odporujú dobrým mravom.

Správne preto prvostupňový súd takýto neprimeraný úrok považoval celý za neplatný (porov. 5Cdo 26/11). Pri neprimeranostiach v spotrebiteľských veciach niet priestoru na moderovanie, či inú modifikáciu neprimeraných zmluvných podmienok (porov. rozsudok Súdneho dvora C-618/10 zo 14.

júna 2012 vo veci C-618/10 Banco Espanol de Crédito SA proti Joaquín Calderón Camino: Vnútroštátny súd nemôže zmeniť obsah nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. 2. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právna úprava členského štátu, akou je článok 83 legislatívneho dekrétu 1/2007 o prepracovaní všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplňujúcich zákonov (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) zo 16. novembra 2007, ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky.

Odvolací súd dopĺňa, že právny úkon nie je neplatný ako celok, pretože ani v záujme spotrebiteľa nie je neplatnosť celého právneho úkonu (porov. C-453/10 O.). Súd však môže odmietnuť poskytnúť ochranu takému výkonu práv, ktorý odporuje dobrým mravom (§ 3 ods. 1 OZ, porov. tiež odmietnutie ochrany výkonu práv v Komentári Občanský zákonník, C.H.BECK, 9.vydání, str. 38 „stačí, že výkon práva - objektivně posuzováno - je v rozporu s dobrými mravy; zavinění jednajícího v rozporu s dobrými mravy, resp. vědomí si jednajícího tohoto rozporu, není relevantní“).

Ak dodávateľ poskytuje úvery bez dôsledného posúdenia bonity spotrebiteľa, následne ich zosplatňuje a od sociálne slabých a nemajetných spotrebiteľov ich uplatňuje na súde s úrokmi, poplatkami a sankciami s navýšením o nezanedbateľné právnické trovy za celé pôvodne dohodnuté úverové obdobie, ide o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi a takémuto uplatňovaniu súd odmietne poskytnúť ochranu (§ 3 ods. 1 OZ).

Nekalé praktiky sa nemusia týkať iba obdobia pred poskytnutím úveru, ale aj obdobia počas plnenia zmluvy, či po zániku zmluvy (Článok 3 ods. 1 smernice EP 2005/29 „o nekalých obchodných praktikách“, Táto smernica sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5, pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu“.

Odvolací súd s doplnením dôvodov potvrdil rozsudok vrátane správneho výroku o trovách konania ako vecne správny (219 ods. 1 O.s.p.). V odvolacom konaní si úspešná žalovaná trovy neuplatnila, a preto ich náhrada priznaná nebola (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.